

อุบัติการ การเกิดผื่นแพ้ยา และ ลักษณะผื่นแพ้ยาของผู้ป่วยนอก
และ ผู้ป่วยใน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นางสาว มลเนตร รัตภาสกร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาอายุรศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

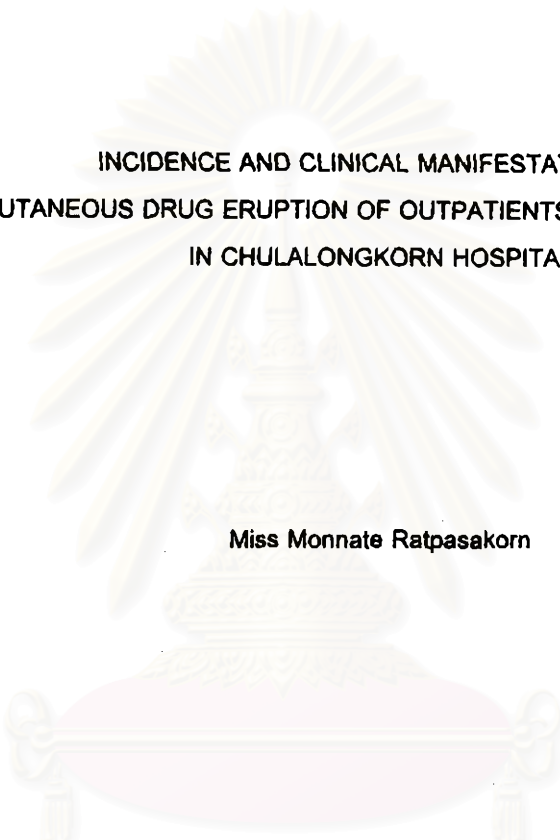
สถาบันวิจัยประชากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN 974-637-226-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 175932 7x

**INCIDENCE AND CLINICAL MANIFESTATIONS OF
CUTANEOUS DRUG ERUPTION OF OUTPATIENTS AND INPATIENTS
IN CHULALONGKORN HOSPITAL**

Miss Monnate Ratpasakorn

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Medicine**

Department of Medicine

Graduate School

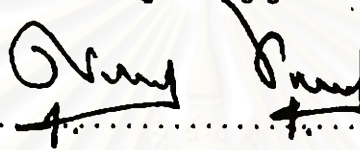
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

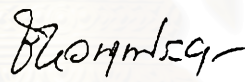
ISBN 974-637-226-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : อุบัติการ การเกิดผื่นแพ้ยา และลักษณะผื่นแพ้ยาของผู้ป่วยนอก
และผู้ป่วยในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
โดย : นางสาวมลเนตร รัตภาสกร
ภาควิชา : อายุรศาสตร์/ตจวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์นายแพทย์นภดล นพคุณ

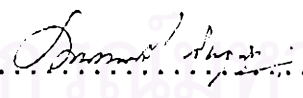
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานคณะกรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ชัยเวช นุชประยูร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์นภดล นพคุณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงวิมลศรี สิ้นธุภัก)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์กัมมันต์ พันธุมจินดา)

พิธีกรได้รับรางวัลยอดเยี่ยมวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสิทธิบัตรเพียงผลงานเดียว

มลเนตร รัตภาสกร : อุบัติการณ์การเกิดผื่นแพ้ยาและลักษณะผื่นแพ้ยา ของผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (Incidence and clinical manifestations of cutaneous drug eruption of outpatients and inpatients in Chulalongkorn hospital) อาจารย์ที่ปรึกษา : ร.ศ. นพ นกตล นพคุณ, 63 หน้า. ISBN 974-637-226-2

เป็นการศึกษาอุบัติการณ์การเกิดผื่นแพ้ยาและลักษณะผื่นแพ้ยา ในผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยในของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยการเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2538 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2540 ประชากรเป้าหมายคือ ผู้ป่วยนอกทุกแผนก และผู้ป่วยในทุกแผนก ที่สงสัยว่าแพ้ยาภายในช่วงกำหนดเวลาดังกล่าว หลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ป่วยเข้ามามีการศึกษาคือ ผู้ป่วยที่มีประวัติการใช้ยาพร้อมกับเกิดผื่นผิวหนังขึ้นตามร่างกาย ผู้ป่วยทุกรายจะถูกทำการซักประวัติ ตรวจร่างกาย และตรวจพิเศษเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็น หลังจากนั้น จะให้ผู้ป่วยรับประทานยาที่สงสัยว่าแพ้เข้าไปอีกครั้งหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้เกิดผื่นแพ้ยาขึ้นใหม่ โดยทำในผู้ป่วยทุกรายที่ไม่มีข้อห้าม การวินิจฉัยและระบุยาที่เป็นสาเหตุการแพ้ใช้วิธี "An Algorithm for the operational assessment of adverse drug eruption"

ผลการศึกษาพบคนไข้แพ้ยาทั้งหมด 300 คน คิดเป็นอุบัติการณ์การแพ้ยา ร้อยละ 0.025 ผู้ป่วยนอก 158 คน (อุบัติการณ์การแพ้ยา ร้อยละ 0.014) ผู้ป่วยใน 142 คน (อุบัติการณ์การแพ้ยา ร้อยละ 0.321) ลักษณะผื่นแพ้ยาที่พบมากที่สุดคือผื่นชนิด Maculopapular rash (ร้อยละ 57.67) ยาที่เป็นสาเหตุการแพ้ที่บ่อยที่สุด 3 อันดับแรกคือ Trimethoprim-sulphamethoxazole Cloxacillin และ Amoycillin ตามลำดับ

ส่วนผู้ป่วยเอดส์นั้นพบว่า มีการแพ้ยาได้บ่อยกว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้ติดเชื้อเอดส์ การแพ้ยามีความรุนแรงและมีอัตราการตายสูงกว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้ติดเชื้อเอดส์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา วิทยาศาสตร์
สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ / ทจวิทยา
ปีการศึกษา ๒๕๔๐

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

0845422

: MAJOR MEDICINE / DERMATOLOGY

KEY WORD:

DRUG ERUPTION / ADVERSE DRUG REACTION / DRUG ALLERGY / DRUG HYPERSENSITIVITY

MONNATE RATPASAKORN : INCIDENCE AND CLINICAL MANIFESTATIONS OF CUTANEOUS DRUG ERUPTION OF OUTPATIENTS AND INPATIENTS IN CHULALONGKORN HOSPITAL. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. NOPADOL NOPAKUN, MD. 63pp. ISBN 974-637-226-2

This is the study of incidence and clinical manifestations of cutaneous drug eruption of outpatients and inpatients in Chulalongkorn hospital by collectiing of data for 1 1/2 years during December 1,1995-May 31,1997. The target populations were outpatients and inpatients from all the departments in Chulalongkorn hospital during the above periods. The inclusion criteria were the patients who had had a history of taking medicines before developing the skin lesions. History taking,physical examination and laboratory investigations were performed in each patient. Oral rechallange test was performed in everycases who had no contraindication to identify the causative drug. "An Algorithm for the operational assessment of adverse drug eruption" was used to score in order to diagnose and identify the causative drug.

There were 300 patients who were identified as having the cutaneous drug eruption. The incidence of cutaneous drug eruption was 0.025% .Of this 300 patients,158 cases were outpatients (incidence = 0.014%) and 142 cases were inpatients (incidence = 0.321%). The maculopopular rash was the most common cutaneous manifestations (57.67%).The three most common causative drugs were Trimethoprim-sulphamethoxazole, Cloxacillin, and Amoxicillin, respectively.

The incidence of cutaneous drug eruption in AIDS patients was higher than non-AIDS group. The drug reactions wrer more severe and had higher mortality rate than non-AIDS group.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ๒๕๔๐

สาขาวิชา..... ๒๕๔๐

ปีการศึกษา..... ๒๕๔๐

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ นภดล นพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการวิจัย ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ ในการส่งต่อผู้ป่วย ได้แก่
แผนกผู้ป่วยนอก ทุกแผนก ที่ส่งต่อผู้ป่วยมาให้
แผนกผู้ป่วยใน ทุกแผนก ที่ส่งปรึกษาผู้ป่วยให้

ขอขอบพระคุณผู้ที่ได้ให้คำแนะนำเรื่องรูปแบบการวิจัย และ สถิติ ได้แก่
ศาสตราจารย์นายแพทย์ จิตร สิทธิอมร
ศาสตราจารย์นายแพทย์ ภิรมย์ กมลรัตนกุล
ศาสตราจารย์นายแพทย์ กัมมันต์ พันธุมจินดา
รองศาสตราจารย์นายแพทย์ ธานินทร์ อินทรกำธรชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ มนต์ชัย ชาลาประวรรณ
อาจารย์ สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งให้การสนับสนุนแก่
ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ

บทที่

1. บทนำ.....	1
2. ผื่นแพ้ยา.....	7
3. ระเบียบวิธีวิจัยและการรวบรวมข้อมูล.....	12
4. ผลการวิจัย.....	17
5. การอภิปรายผล.....	34
6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	37
รายการอ้างอิง.....	38
ภาคผนวก.....	43
ประวัติผู้เขียน.....	63

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. กราฟฮิสโตแกรมแสดงกลุ่มอายุผู้ป่วยแพ้ยา.....	17
2. กราฟวงกลมแสดงจำนวนผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน.....	18
3. กราฟแท่งแสดงจำนวนผู้ป่วยในในแต่ละแผนก.....	18
4. ภาพผู้ป่วยแพ้ยาเกิดผื่นชนิด Maculopapular rash.....	20
5. ภาพผู้ป่วยแพ้ยาเกิดผื่นชนิด Erythema multiforme.....	20
6. กราฟวงกลมแสดงแหล่งที่มาของยาที่ผู้ป่วยได้รับ.....	26

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงอายุเฉลี่ยของผู้ป่วยแพ้ยา.....	17
2. แสดงรายชื่อยาที่เป็นสาเหตุการแพ้ยา.....	21
3. แสดงกลุ่มยาที่เป็นสาเหตุการแพ้ยา.....	23
4. แสดงลักษณะผื่นแพ้ยาลักษณะต่างๆ.....	27
5. แสดง Onset และ Duration ของการแพ้ยา.....	29
6. แสดงลักษณะการแพ้ยาในผู้ป่วยโรคเอดส์.....	29
7. แสดงยาที่เป็นสาเหตุการแพ้ยาในผู้ป่วยเอดส์.....	30
8. แสดงลักษณะผื่นแพ้ยาในผู้ป่วยโรคเอดส์.....	31
9. แสดงการเปรียบเทียบลักษณะแพ้ยาของผู้ป่วยโรคเอดส์ กับ ผู้ป่วยปกติ.....	31

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย